

Møte onsdag den 21. februar 2007 kl. 10

President: Eirin Falset

Dagsorden (nr. 54):

1. Spørretime
– muntlig spørretime

Presidenten: Representanten Jan Petersen, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Representanten Peter Skovholt Gitmark vil framsette et representantforslag.

Peter Skovholt Gitmark (H) [10:01:45]: På vegne av representantene Børge Brende, Elisabeth Aspaker, Gunnar Gundersen og meg selv har jeg den store glede å fremme forslag om å gjøre det økonomisk lønnsomt å kjøpe flexifuelbiler.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Spørretime– *muntlig spørretime**Muntlig spørretime*

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at følgende regjeringsmedlemmer vil møte til muntlig spørretime:

- statsråd Karita Bekkemellem
- statsråd Sylvia Brustad
- statsråd Heidi Grande Røys

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes om å reise seg. –

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Olemic Thommessen.

Olemic Thommessen (H) [10:02:57]: Jeg har et spørsmål til barne- og likestillingsministeren.

I de senere dagene har vi sett foruroligende oppslag i flere av landets aviser knyttet til barnevern og hvordan barn mottas – hadde jeg nær sagt – både i politisammenheng og i barnevernssammenheng.

De seneste dagene har det vært oppslag i Dagsavisen. I Dagsavisen for i går, som jeg står med her, ber politiet om hjemmel til å kunne holde barn hjemme fra sentrum, fordi de forholdene som barn lever under, og de forholdene som barn møter i belastede områder, er under enhver kritikk. Vi vet så godt hva det handler om. Det handler om kriminalitet, det handler om atferdsproblemer, det handler om prostitusjon, og ikke minst handler det om rus, som kanskje er en gjennomgangsmelodi i det hele, dessverre. I et annet oppslag kan vi lese at av politiets bekymringsmeldinger til barnevernet er det 52 pst. som henlegges,

altså over halvparten. Det dreier seg om bekymringsmeldinger om rus. Men vi vet også at 42 pst. av de bekymringsmeldingene som kommer fra politiet, og som dreier seg om atferdsproblemer og kriminalitet, også henlegges.

Da må jeg virkelig spørre statsråden: Er hun bekvem med disse tallene? Ser hun at dette er et stort problem? Og i så fall: Hva vil statsråden gjøre for at barnevernet skal ta politiets bekymringsmeldinger på alvor?

Statsråd Karita Bekkemellem [10:04:51]: Det er bekymringsfullt hvis barn i Norge ikke får den omsorgen de skal ha. Derfor er også barnevernsloven veldig klar på at barnevernet skal gå inn og vurdere om det er behov for omsorgsovertakelse hvis barn lider. Det gjelder om barn er i private hjem, eller om barn er i institusjoner, som vi også har fått avdekket det den siste tiden.

Når det så gjelder den aktuelle situasjonen i Oslo kommune, er situasjonen den at det spesielt innenfor enkelte bydeler i Oslo har vært en utvikling som er bekymringsfull.

Det departementet konkret har gjort, er å ha tatt saken opp med Fylkesmannen i Oslo og Akershus. Vi har bedt fylkesmannen følge situasjonen svært nøye, spesielt i Oslo. Vi har også tatt initiativ til at det må komme på plass et mye sterkere tverrfaglig samarbeid mellom politi, barnevern, ulike helseinstanser og skolevesenet. Så har vi også presisert at det er viktig at loven følges. I departementet har vi nå til vurdering hvorvidt vi skal gå helt konkret inn og se på om det er grunnlag for at vi skal ha en skriftlig dokumentasjon i de sakene der barnevernet henlegger saker, slik at en også kan gå inn i ettertid og overprøve.

Olemic Thommessen (H) [10:06:17]: Jeg takker for svaret.

Det er jo en grunn til at man begynner å bli litt utålmodig her, for dette er dessverre ingen ny problemstilling.

Dagbladet hadde i april i fjor oppslag om nesten den samme saken. Da var det 2 000 bekymringsmeldinger som var kastet, tror jeg det stod i overskriften den gang. De var i alle fall ikke fulgt opp. Samtidig ser vi at vi har et barnevern i krise. Det er jo en kjent problemstilling at vi har fått sterke anmerkninger fra Riksrevisjonen.

Vi ser også at man innenfor barnevernet har store utbygginger for tiden, og at man har en stor satsing på investeringer på områder som private institusjoner tidligere stort sett har tatt seg av. Jeg må nok også spørre: Er det riktige prioriteringer? I en krisesituasjon bør vi håndtere det viktigste først. Er det ikke viktigere å få tatt vare på dem som nå ikke får en ordentlig oppfølging, og at flere saker som blir behandlet, ikke blir henlagt, enn det er å bygge ut dyre institusjoner, når private kan ta seg av oppgavene?

Statsråd Karita Bekkemellem [10:07:25]: 80 pst. av alt arbeid innenfor barnevernet foregår i landets kommuner. Dette er et kommunalt ansvar. Derfor har denne regjeringen lagt inn nesten 11 milliarder kr til kommuneøkonomien siden vi tok over, derfor har denne statsråden

lagt inn nesten 300 mill. kr til det statlige barnevernet for en reform som var underfinansiert da Stoltenberg II-regjeringen tok over, og derfor går vi inn og tar en totalgjennomgang av situasjonen i det statlige barnevernet for å se om dette fungerer på en god nok måte. Jeg kan love at denne regjeringen følger meget nøye med på situasjonen for de svakeste barna i vårt land, men jeg har fra dag én sagt at det er behov for å politisere barnevernet mye sterkere ute i kommunene. Barnevernet konkurrerer med eldreinstitusjoner, barnehager og skoler, og vi vet at det ikke er sterke pressgrupper som står ute i kommunene og banker på kommunestyredøren – for å bruke et slikt uttrykk – og derfor er det viktig at vi har en lov som følger dette nøye opp.

Presidenten: Presidenten vil tillate fire oppfølgings-spørsmål – først Karin S. Woldseth.

Karin S. Woldseth (FrP) [10:08:52]: Vi hørte at representanten Olemic Thommessen påpekte at av politiets bekymringsmeldinger blir 52 pst. henlagt. Vi hører også at statsråden sier at det er kommunenes ansvar. Det synes jeg er litt for lettvtint, særlig når vi hører om overdosedødsfall på institusjoner, om produksjon av GHB – som er et ulovlig narkotisk middel – på institusjoner, og sågar også om produksjon av pornofilmer av barnevernsansatte.

Er det ikke slik – og da vil jeg gjerne ha et ordentlig svar – at statsråden og departementet har det overordnede ansvaret for barnevernet i Norge, og er det slik at barnevernspolitikken vi har sett hittil, er fullstendig feilslått?

Statsråd Karita Bekkemellem [10:09:47]: Først har jeg lyst å ta det fulle og hele ansvaret for at barnevernet i Norge har en god situasjon. Det gjør hele Regjeringen, og – som jeg sa i mitt svar – det er også en av grunnene til at denne regjeringen satses så offensivt på fellesskapsløsninger og på mer penger til kommunene, istedenfor å gi store skatteletter til grupper som ikke har behov for det.

Vi vet at barnevernet har kommet i en vanskelig situasjon over år fordi man har hatt en situasjon ute i kommunene som beklageligvis har vært svært vanskelig økonomisk. Vi går nå inn med offensive tiltak, og vi tar en totalgjennomgang, nettopp fordi vi ønsker å se om det er svakheter i dette systemet som vi må fange opp på en bedre måte.

Når det gjelder de sakene som blir henlagt, er det viktig at fylkesmennene går nøye inn og ser på dette og følger opp de kommunene der det er stor henleggelsesprosent. Det har vi gitt meget klart uttrykk for overfor alle landets fylkesmenn, og dette vil Regjeringen følge nøye opp i tiden som kommer.

Presidenten: Bent Høie – til oppfølgings-spørsmål.

Bent Høie (H) [10:11:03]: Mitt oppfølgings-spørsmål går til helseministeren, fordi det er mye som kan tyde på at man her ser en svært negativ spiral.

Disse barna blir i første omgang fulgt opp av politiet, så opplever man at en stor prosent ikke blir fulgt opp av

barnevernet, og i neste omgang opplever man at veldig mange av dem som blir fulgt opp på en eller annen måte av barnevernet, blir stående i kø for å få et godt behandlingstilbud innenfor rusvernet. Dermed er det slik at dette er barn som i realiteten er i en livstruende situasjon. Første gang blir de oppdaget av politiet, de har allerede en rus-historie, og så opplever de at deres situasjon ikke blir tatt på alvor. Forsker Marie-Lisbet Amundsen sier i Dagsavisen at dette er en situasjon der barna kan oppleve at det faktisk ikke skjer noe, at ingen bryr seg likevel, og at det dermed nesten er bedre at politiet lar være å engasjere seg.

Hva vil statsråden gjøre for at disse barna, som er i en livstruende situasjon, opplever at de faktisk får et tilbud om behandling innenfor rusvernet umiddelbart?

Statsråd Sylvia Brustad [10:12:14]: For det første har statsråd Bekkemellem redegjort for hvilket arbeid Regjeringa har på gang, og allerede har gjort. Her er det avgjørende viktig at det er et nært samspill mellom de ulike etater. Det Regjeringa i tillegg vil gjøre, er det vi har varslet i den stortingsmeldinga som Stortinget nå har til behandling når det gjelder å utjevne sosiale forskjeller, hvor vi varsler at det heretter kommer til å bli en bedre oppfølging også av ungdom innenfor barnevernet etter at de har fylt 18 år. Det er viktig at tilsynsbiten også styrkes.

Når det gjelder rusomsorgen, jobber Regjeringa i disse dager med å slutføre en ny plan om rusomsorg. Regjeringa kommer også i løpet av våren til å innføre en særskilt ventetidsgaranti for barn og unge under 23 år med psykiske problemer og/eller rusmiddelproblemer. Dette er – i tillegg til det Bekkemellem har redegjort for – flere konkrete tiltak som skal bidra til å hjelpe de mest utsatte barna enten det er rusproblemer som er årsaken, psykiske problemer eller andre problemer. For det er ingen tvil om at dette er dem vi må prioritere mest.

Presidenten: May-Helen Molvær Grimstad – til oppfølgings-spørsmål.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [10:13:26]: Eg har eit oppfølgings-spørsmål til barne- og likestillingsministeren.

Då Kristeleg Folkeparti sat i regjering, fekk vi sett i gang eit arbeid med å få fram to rapportar om tiltak for barn av psykisk sjuke og tiltak for barn med rusmiddelavhengige foreldre. Ein del arbeid blei sett i gang for desse gruppene i 2006, og eg veit at Regjeringa har sett av 29 mill. kr for inneverande år til dette arbeidet. Eg lurar på om statsråden kan seie noko om korleis desse midlane blir brukte, og om statsråden kan dokumentere at dei kjem barna som er i desse to sårbare gruppene, direkte til gode.

Statsråd Karita Bekkemellem [10:14:08]: En av de store utfordringene vi har innenfor barnevernet, er å få til et mye sterkere samarbeid mellom psykiatrien og barnevernet. Det var også helseminister Brustad inne på i sitt svar, og dette er et felt som Regjeringen jobber tett med. Vi ser at en del barn og unge ikke får det nødvendige hjelpetilbudet ute i kommunene, og at det ofte er barnevernet

som tar seg av omsorgen for disse barna i en del av situasjonene. Derfor er det viktig at vi klarer å få på plass et tett samarbeid mellom barnevernet og helseforetakene ute i regionene, slik at man klarer å løfte dette arbeidet langt mer offensivt.

Når det gjelder den konkrete fordelingen av disse midlene, kan jeg ikke gi et fullstendig svar på det nå, men vil kunne meddele representanten det på et senere tidspunkt.

Presidenten: Trine Skei Grande – til oppfølgings-spørsmål.

Trine Skei Grande (V) [10:15:09]: Da statsråden tiltrådte, hadde hun store ambisjoner på vegne av barnevernet. Hver stein skulle snus for å se hvordan man kunne forbedre barnevernet i Norge.

Etter det har vi fått en rekke alarmerende rapporter, ikke bare de rapportene vi fikk fra Oslo i helga, men også fra mange små kommuner, bl.a. i Nord-Norge, som har veldig høy henleggelsesprosent. Det eneste statsråden vel egentlig har gjort av store grep, er at man har lagt mye av kriminalomsorgen inn til barnevernet, og så har man lagt ansvaret for enslige, mindreårige asylsøkere inn til barnevernet, nesten uten å overføre penger.

Fra Venstres side er vi veldig bekymret for utviklinga i et barnevern som får stadig mer ansvar uten å få mer ressurser. Man sier at man skal snu hver stein, men jeg lurer på om kanskje noen av steinene har vært litt for tunge for statsråden å løfte. Er det i det hele tatt slik at man klarer å se for seg andre grep enn mer ansvar med mindre penger?

Statsråd Karita Bekkemellem [10:16:10]: Det er fristende å gjenta noe av det jeg har sagt tidligere. Det handler litt om den politiske hukommelsen som opposisjonen tydeligvis mangler, for dette handler faktisk om at denne regjeringen arvet på langt nær – jeg vil ikke bruke et så sterkt uttrykk – et konkursbo, men en meget alvorlig situasjon for det statlige barnevernet. Vi ble møtt med en meget kritisk rapport fra Riksrevisjonen som gjorde at vi ble nødt til å gå inn med ekstraordinære bevilgninger umiddelbart etter at vi tok over regjeringmakten.

Vi kan gjerne ta en diskusjon om det er slik at opposisjonen ønsker at kommunene nå skal slippe ansvaret for barnevernet, og at staten skal ta over det fulle og hele ansvaret. Den diskusjonen skal vi gjerne ta, men det er en stor og prinsipiell debatt, og det går vel også kanskje litt imot den tenkningen Venstre har når det gjelder lokaldemokratiets fortreffelighet.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Harald T. Nesvik (FrP) [10:17:19]: Jeg vil få lov til å stille et spørsmål til helse- og omsorgsministeren.

En undersøkelse foretatt av Sosial- og helsedirektoratet viser at mellom 20 og 50 pst. av de gamle på institusjon er underernærte. Pasientene blir ikke tatt på alvor før underernæringen har ført til nedsatt allmenntilstand. Dette er en uverdigg situasjon som vi ikke kan akseptere, og som

vi er nødt til å gjøre noe med. Én ting er hva man gjør på lang sikt, der Sosial- og helsedirektoratet sier at man til høsten vil revidere de retningslinjene som man i dag har knyttet til institusjonsopphold og det som har med ernæring å gjøre, noe annet er: Hva vil vi gjøre på kort sikt? Problemstillingene som dukker opp, er selvfølgelig mange, f.eks. nedsatt allmenntilstand på grunn av underernæring, som ofte medfører sykehusinnleggelse. Da får man raskere nedsatt funksjonsevne, og da må man også ha mer hjelp på institusjonen. Dette er derfor en ond sirkel.

Jeg håper at statsråden sørger for at man griper fatt i dette, ikke bare på lang sikt, men at man gjør noe umiddelbart, slik at de som allerede er i ferd med å komme i den situasjonen – eller er der – kan komme seg ut av den og få et godt kosthold, slik at de får en bedre hverdag. Mat er også trivsel, og trivsel er viktig, også for allmenntilstanden.

Spørsmålet mitt til statsråden er følgende: Hva vil statsråden gjøre umiddelbart, slik at man er trygg på at man får den maten man skal ha, det stellet man skal ha – at man blir godt ivaretatt på institusjonen?

Statsråd Sylvia Brustad [10:18:59]: Det er nå avdekket at det er mange eldre ved våre sjukehem som er underernært. Det er uverdigg. Det er alvorlig når eldre som jeg også møter, forteller at de sier nei takk til den maten de får tilkjørt, fordi den smaker for dårlig, eller fordi de blir kvalme av den.

Jeg sier ikke at dette er et entydig bilde, men det er mer enn god nok grunn til å handle. Det har Regjeringa allerede gjort gjennom den omsorgsmeldinga som nå er til behandling i den komiteen som representanten Nesvik leder. Regjeringa har også nylig lagt fram en egen handlingsplan for kosthold, hvor man også fokuserer på dette. Jeg mener at alle kommunestyre i dette land bør smake på den maten de sender ut, det være seg til sjukehem eller til dem som trenger omsorg i hjemmene sine, for det er helt uakseptabelt at det serveres så dårlig mat som det vi av og til får avdekket på dette området. Det er grunnleggende galt at eldre eller andre som trenger omsorg, blir sittende alene, spiser brødsiver døgnet rundt, blir dårligere og dårligere, mer og mer ensomme og fysisk og psykisk dårligere.

Dette vil ikke Regjeringa sitte stille og se på. Derfor har vi allerede gjort mye. Jeg vil appellere det jeg kan til landets politiske folkevalgte om å ta dette mer på alvor enn det vi har sett eksempler på i noen kommuner.

Harald T. Nesvik (FrP) [10:20:23]: Jeg håper at man ikke bare håper, tror og forventer at landets lokalpolitikere vil gripe fatt i det. Jeg forventer at også statsråden tar noen grep, f.eks. sender et rundskriv til kommunene, der man påpeker viktigheten av å få gjort noe.

Det denne saken dreier seg om, er å få handling, ikke bare prating. Jeg håper statsråden vil sørge for at det går ut et rundskriv.

Videre: Vi kan ikke bare si at det er kvaliteten på den maten som gis, som er dårlig. Det er ikke et entydig bilde. Det er store variasjoner. Den andre store faktoren går på

at man må ha tid til å gi den maten. Hverdagen skal ikke være oppjaget. Det skal være fred og ro og stillhet rundt et måltid. Dagens situasjon ute i institusjonene er preget av at de ansatte løper og løper for å gjøre sitt beste. De gjør en fantastisk innsats, men ressursene og tiden strekker ikke til.

Vil statsråden sørge for at det nå sendes ut et rundskriv til landets kommuner, der man ber om at dette tas på alvor, og at man straks iverksetter tiltak?

Statsråd Sylvia Brustad [10:21:30]: For det første er det ikke riktig, som representanten Nesvik her prøver å påpeke, at denne regjeringa ikke gjør noe. Vi har gjort langt mer enn den forrige regjeringa, som Fremskrittspartiet støttet opp under. For det første har vi gitt 18 milliarder kr mer til kommunesektoren i løpet av det drøyt halvannet år vi har hatt ansvaret. Det er nettopp for å kunne sikre at vi skal kunne gi en bedre og mer verdig eldreomsorg, det være seg i sjukehjem eller det være seg hjemme. Det er helt åpenbart at vi også må sikre at de ansatte skal ha tid til å sitte sammen med de eldre eller andre som også trenger bistand, for å skape hygge når de skal spise maten sin, f.eks.

Jeg har nevnt omsorgsmeldinga, som vi allerede har lagt fram. Vi har også nylig lagt fram en kostholdsplan. Vi utarbeider nå faglige retningslinjer som skal ut til alle kommuner. Vi kartlegger kosthold, både ernæringsmessig og på andre måter, og vi lager også rundskriv. Så Regjeringa tar dette veldig på alvor. Vi har allerede gjort mye, og vi kommer til å gjøre mer. Jeg mener at mat er veldig undervurdert med tanke på hvor stor betydning maten har for helse, både for eldre og for yngre personer.

Presidenten: Presidenten vil åpne for fire oppfølgingsspørsmål – først Vigdis Giltun.

Vigdis Giltun (FrP) [10:22:58]: Jeg registrerer at statsråden nevner de 18 milliarder kr ekstra som er gitt til kommunene. Nå er det engang slik at det er ikke alle kommuner som har styrket eldreomsorgen. Det fikk jeg bekreftet i kommunestyret i Fredrikstad sist torsdag. På tross av at det blir bevilget mer til omsorgssektoren, er det fremdeles kutt i eldreomsorgen.

Det er ikke bare sykehjemspatientene som er utsatt for omsorgssvikt. Det gjelder i aller høyeste grad også hjemmeboende, og ikke minst dem som har fått en omsorgsbolig. Veldig mange av omsorgsboligene som er bygd, er blitt såkalte døgnbemannede omsorgsboliger, men mange av dem betjenes av Åpen omsorg. Der ligger det alvorlig syke og pleietrengende mennesker som får besøk tre ganger i døgn. Mange klarer ikke engang å foreta toalettbesøk på egenhånd. Vil statsråden gjøre noe for at disse omsorgsboligene får fast døgnbemanning, slik de skal ha, og at de ikke har feil betegnelse når beboerne kun får besøk av Åpen omsorg? Mange eldre i omsorgsboliger får altfor dårlig oppfølging, både når det gjelder hjelp til å innta måltider, og når det gjelder annen nødvendig pleie og omsorg.

Statsråd Sylvia Brustad [10:24:07]: Det var mye å ta igjen etter den forrige regjeringa på dette området. Men

det er altså et faktum at flertallet av kommunene, slik jeg er kjent med det, nå har prioritert omsorg, og ikke minst eldreomsorgen, i forhold til de økte bevilgninger de har fått fra statens side. Det er veldig bra. Det er også slik at vi er i rute i forhold til de 10 000 nye årsverk, mange med fagkompetanse, som denne regjeringa har lovt innenfor denne stortingsperioden.

Så er det helt klart at enten en får hjelp hjemme, får hjelp i omsorgsboliger, eller får hjelp i sjukehjem, er et av poengene med å bruke mer penger til kommunene og få flere ansatte inn i denne sektoren at det skal gis nødvendig tid og rom til det behov som hver enkelt har, uansett i hvilken boform en bor. Hvis det er behov for heldøgns pleie og omsorg, må vedkommende være der det er det, eller en må sørge for at det er folk som kan behandle eller hjelpe der det er riktig og nødvendig.

Det Regjeringa også kommer til å gjøre, er å lage et nytt investeringstilskudd for å få bygd flere omsorgsboliger, flere sjukehjem, også flere kortidsplasser ved sjukehjem, og flere heiser, slik at eldre kan bo hjemme lenger. Jeg mener Regjeringa har mye på gang, og det er helt sentralt at vi også får flere folk inn i denne sektoren for å ivareta dette store behovet.

Presidenten: Inge Lønning – til oppfølgingsspørsmål.

Inge Lønning (H) [10:25:37]: Jeg var glad for at statsråden i sitt svar til representanten Nesvik ikke umiddelbart valgte standardsvaret at de gamle var enda mer underernært under den forrige regjeringen. Men hun fant jo ganske raskt tilbake til hakket i platen i sine oppfølgende svar. Jeg tror folk flest egentlig er ganske lei av å høre reprise på skrytet over x antall milliarder kr i økning til kommunene.

Spørsmålet var langt mer presist. Det dreier seg om en undersøkelse som viser at opptil halvparten av eldre mennesker i institusjon er feilernært, respektive underernært. Det er grunn til å tro at det er toppen av isfjellet. Aleneboende/ hjemmeboende eldre er antakelig i mange tilfeller i en enda vanskeligere situasjon. Det hjelper veldig lite å vise til hvor mange milliarder man måtte ha økt kommunøkonomien med, hvis det som mangler, er helt konkrete retningslinjer og krav til hvorledes dette skal håndteres, henholdsvis i institusjonsomsorgen og i hjemmetjenesten. Det er statsrådets ansvar – er det ikke?

Statsråd Sylvia Brustad [10:26:51]: Jeg er klar over hva som er mitt ansvar, og jeg tar det på største alvor. Men det er vel heller ikke slik, representanten Lønning, at denne underernæringa har skjedd i løpet av det ett og et halvt året denne regjeringa har hatt ansvar. Og da er det også slik at sannheten kanskje kan være vanskelig å fordøye. Det jeg er enig med representanten i, er at det er viktig at en nå tar tak i denne saken. Det gjør Regjeringa. Vi har allerede satt i gang et arbeid med å få lokale og faglige retningslinjer for dette. Vi har et arbeid på gang, sammen med kommunene, fordi jeg mener at kommunestyrene, i tillegg til å smake på maten, også bør behandle de faglige

(Statsråd Brustad)

retningslinjene i hver sin kommune. Vi har lagt fram en egen kostholdsplan som også omfatter tilbudet til eldre. Vi har lagt fram en omsorgsmelding, som er til behandling i komiteen. Jeg er innstilt på å gjøre det jeg kan fra mitt ståsted, for å bidra til å gjøre det vi kan for at dette ikke er situasjonen inn i framtida.

Presidenten: Laila Dávøy – til oppfølgingsspørsmål.

Laila Dávøy (KrF) [10:27:57]: Det er nå vi har fått denne undersøkelsen som bekymrer oss alle sammen. Som statsråden vet, står det relativt lite om ernæring i den omsorgsmeldingen vi nå har til behandling i Stortinget. Det er riktig at det er kommet en handlingsplan fra Regjeringen på området.

Det jeg vil fokusere noe på, er hva det er som har skjedd, og hva som er årsakene til at det er slik. Vi ser at mange sykehjem i dag har lagt om fra å ha kjøkken som det sivet ut matlukt fra, der man hadde kompetansepersonale, og der man kunne tilberede enkeltporsjoner og små porsjoner til dem som kanskje ikke orket å spise så mye. Denne typen personale, kanskje kokker og andre med ernæringsbakgrunn, er ikke lenger til stede. Vi vet at det er for liten tid som blir satt av til matning i en hektisk hverdag.

Det jeg vil spørre statsråden om, er om hun kan tenke seg å ta initiativ til å finne ut hva som faktisk er årsakene til underernæring. Det hjelper ikke med retningslinjer hvis man ikke kjenner årsakene.

Statsråd Sylvia Brustad [10:29:05]: Ja, det kan jeg bekrefte at jeg vil. Det skal foretas en kartlegging av omsorgsbrukere rundt omkring i landet når det gjelder kosthold og ernæringsstatus. Det er svært viktig for helsa, slik flere spørre også har vært inne på, at maten er ernæringsmessig god, men det er også slik, som representanten Dávøy er inne på, at mat er mer enn det. Det handler om lukt, smaksopplevelser, kultur, om å ha det bra og alt det. Da er det selvfølgelig viktig at vi, så langt det er mulig, tilrettelegger for at det er mulig å få til i praksis. Derfor er det ikke uten betydning at kommunene, som har ansvaret for det, har nok penger til å gjøre denne jobben. Det er heller ikke uten betydning at vi har tilstrekkelig antall ansatte, med riktig kompetanse gitt de behov som er, det være seg i sjukehjem, i hjemmebasert omsorg eller i omsorgsboliger. Jeg oppfatter at representanten Dávøy og Regjeringa er ganske enige om hva som skal til for å prøve å bidra til å gjøre noe med dette ganske komplekse problemet.

Presidenten: Gunvald Ludvigsen – til oppfølgingsspørsmål.

Gunvald Ludvigsen (V) [10:30:15]: Statsråden sa tidlegare i dag at det er beklageleg at vi av og til får avdekt svikt i eldreomsorga. Men når Sosial- og helsedirektoratet no har slått fast at opptil 50 pst. av dei eldre på norske sjukeheimar er underernærte, er det jo eit alvorleg varsku om

ein systemsvikt. Det å komme på ein sjukeheim i eldre år skulle jo i utgangspunktet vere å komme til ein trygg plass. Det vi no nesten får inntrykk av, er at det går på helsa laus å komme på sjukeheimen.

Så mitt spørsmål til statsråden er: Har statsråden vore klar over ernæringsstandarden i norske sjukeheimar, og kva vil statsråden gjere med den openberre kvalitetssvikten?

Statsråd Sylvia Brustad [10:31:05]: Nei, jeg har ikke vært klar over at det har vært så ille som denne undersøkelsen nå avdekker. Til tross for det har vi grepet fatt i dette allerede før vi fikk den undersøkelsen, men det er grunn til å ta den på alvor. Det er ingen tvil om at enten du er på sjukehjem, eller får hjelp og oppfølging hjemme eller i omsorgsbolig, skal også mat være en svært viktig del av det helhetlige tilbudet. Der mener jeg at det gjennom en del år i en del kommuner har vært fokusert altfor lite på nettopp det.

Vi kommer til å følge opp med retningslinjer, rundskriv, kartlegging, kostholdsplan, omsorgsmeldinga som ligger til behandling osv. Det skal ikke være noen tvil om at denne regjeringa har og i framtida kommer til å ha – særlig etter det som nå er avdekket – meget stor oppmerksomhet på hva vi kan bidra med for å gjøre noe med denne uverdige situasjonen.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [10:32:17]: Eg har eit spørsmål til barne- og likestillingsministeren.

Det har no vore ein diskusjon her om økonomi, den førre regjeringa og barnevernet. Den førre regjeringa tok eit betydeleg tak innan barnevernet, gjennomførte ei stor omorganisering, og det kosta også pengar. Men situasjonen er at talet på barn som treng hjelp innanfor barnevernet, aukar dramatisk. Då hjelper det ikkje å diskutere berre kroner og øre, for dei barna som er ute, blir ikkje hjelpte av at vi kranglar om pengar. Køane i barnevernet veks, og stadig fleire barn ventar på hjelp.

Eg var nyleg på besøk i Volda. Der hopar undersøkingssakene seg opp. Det har aldri vore så mange barn som ventar på å få saka si undersøkt, og dette er barn som har ein svært vanskeleg barndom. Tilsette får ikkje gitt den hjelpa som er nødvendig. Dette smertar både barna og dei tilsette. Mange går i demonstrasjonstog når ting ikkje er slik dei bør vere, men ingen går i tog for barnevernet. Kristeleg Folkeparti er oppteke av å styrkje ettervernet for barnevernsbarn og foreslår meir midlar til dette, i tillegg til meir midlar til det statlege barnevernet, i vårt alternative budsjett.

Norsk Fosterheimsforening er blant dei som har påpeikt at ettervernspraksisen er for dårleg i mange kommunar. Fleire av fosterbarna får ikkje ettervern sjølv om dei ønskjer det, og fosterforeldra får heller ikkje god nok oppfølging. Manglande ettervern kan føre til at det arbeidet barnevernet har gjort for barna fram til dei fyller 18 år, kan bli øydelagt.

Ved årsskiftet var det 465 barn i Møre og Romsdal som ikkje hadde fått saka si ferdig undersøkt av barnevernet. Det er 17 pst. fleire enn for eit år sidan. Vi kan ikkje leve med ein situasjon der mangel på personalressursar gjer at dei svakaste barna får eit dårleg tilbod. Kva vil statsråden gjere for å sikre at fleire barn får hjelp raskt?

Statsråd Karita Bekkemellem [10:34:18]: Det er en alvorlig situasjon som representanten May-Helen Molvær Grimstad peker på. Det er slik at barnevernet melder om en årlig klientvekst på ca. 7 pst. Årsakene til dette er sammensatt. En del av bildet er også at barnevernet er mye mer åpent i dag. Det opplever mye mer tillit ute i kommunene, noe som gjør at det kommer nye typer henvendelser, ikke bare de tradisjonelle, tunge sakene en har opplevd tidligere. Samtidig ser vi at det er mange som ikke får nødvendig hjelp og oppfølging. Derfor er det viktig at barnevernsløven blir fulgt. Det er viktig at barnevernet har nok ansatte, slik at en kan følge opp disse sakene på en god måte. En ser at spesielt i en del av de små kommunene er utfordringene store når det gjelder å få sakene fort nok igjennom. Derfor er det prisverdig at mange kommuner på eget initiativ nå går inn i et mye tettere interkommunalt samarbeid for nettopp å kunne løfte sakene fortere gjennom systemet, og også fordi det i en del situasjoner er komplisert for en liten kommune å håndtere en del av de tunge sakene.

Jeg har lyst til å si at vi nå har en totalgjennomgang av det statlige barnevernet. Vi ser på om det er svakheter innenfor dette systemet. Det er en ny reform som så vidt har fått begynne å virke, og derfor er det også viktig at det statlige barnevernet får tid til å få på plass sine kvalitetsforbedringer ute i kommunene. Hele intensjonen med opprettingen av det statlige barnevernet fra Bondevik II-regjeringen var jo nettopp det at en skulle hjelpe kommunene ute med mer faglig kompetanse, slik at en kunne få hjelp til de tunge og vanskelige sakene.

Jeg kan love at denne regjeringen – med kommunalminister, helseminister og justisminister – er alvorlig opptatt av å følge opp situasjonen for disse barna. Derfor er det viktig at alle etater som er i befatning med barn og unge, gir tilbakemeldinger hvis en er bekymret for at barn og unge lider og ikke får den omsorgen de bør få.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [10:36:34]: Eg vil takke statsråden for svaret. Eg reknar ikkje med at Regjeringa vil innføre ein ny tilsetjingsstopp, slik som han som blei innført i fjor for det statlege barnevernet, for det er viktig at vi får alle som kan jobbe, til å jobbe i barnevernet.

Ein del kommunar opplever kanskje at dei mistar nokon av dei tilsette til det statlege barnevernet, så her er det behov for nok ressursar og nok personell. Eg er blitt fortald at mange i barnevernet opplever at sakene er mykje tyngre enn tidlegare, og det er større og meir samansette problem. Det er behov for omfattande hjelpetiltak, men dei får ikkje gitt den hjelpa dei meiner er mest riktig for barnet, bl.a. at det skal vere så nær lokalmiljøet sitt som mogleg, og at dersom dei må plassere eit barn i ein insti-

tusjon, kan dei oppleve at dei må sende barnet frå Søre Sunnmøre opp til Trøndelag fordi det ikke er noko anna tilbod om institusjon. Sjølv om ein i størst mogleg grad vil prøve å finne andre tiltak, er ein av og til i ein slik situasjon at ein også må ha slike tiltak. (Presidenten klubbar.)

Kan statsråden seie noko om nærleiken til dei tilboda som barna får?

Presidenten: Presidenten vil minne om at den lille røde lampen antyder noe om tiden.

Statsråd Karita Bekkemellem [10:38:05]: Det er bra at engasjementet i Stortinget er stort på dette feltet.

Når det gjelder kommentaren om midlertidig ansettelsesstopp, har jeg først lyst til å si at etter det jeg synes å huske, hvis jeg ikke tar feil, hadde også den forrige regjeringen en form for midlertidig ansettelsesstopp innenfor det statlige barnevernet på det punktet.

Situasjonen er den at det er viktig at vi bygger opp flere behandlingstilbud innenfor det statlige barnevernet enn det vi hittil har klart. Det som nettopp er hovedføringen i den nye reformen, er at vi bygger opp nye statlige institusjoner som skal gi et tilbud til de mest utsatte barna som ikke vi har hatt i regi av det offentlige før. Jeg mener faktisk at det er viktig at staten går inn med et sterkere ansvar på dette feltet, istedenfor at kommersielle aktører skal gjøre god butikk på de svakeste barna år etter år på grunn av at staten ikke går inn med et ordentlig behandlingstilbud. Det er vi i gang med, og det vil være viktig for de svakeste barna våre.

Presidenten: Presidenten vil tillate tre oppfølgings-spørsmål – først Karin S. Woldseth.

Karin S. Woldseth (FrP) [10:39:23]: Hadde det ikke vært for de kommersielle institusjonene, hadde vi knapt hatt barnevernsplasser. Så jeg blir faktisk litt provosert når statsråden trekker fram dette. Det bør være mye viktigere å stille seg spørsmål om hvorfor stadig flere barn trenger barnevernets hjelp, og også hvorfor de blir tatt av barnevernet. Hvorfor klarer ikke foreldrene lenger å ta ansvaret for barna sine? Er det fordi de har blitt fostret opp i barnehager nærmest siden de ble født?

I tillegg til det har jeg et spørsmål om hvorvidt barnevernspolitikken er totalt feilslått. Nå ser vi oppslag hver eneste dag. Jeg har her et oppslag fra gårdsdagens VG om en barnevernansatt som lagde pornofilm med mindreårige. Her har jeg et oppslag fra i dag om mindreårige asylsøkere som skal bo sammen med kvinner som driver traficking. Er det noe godt tilbud til de barna som er i risikosonen? Kunne statsråden nå endelig tenke seg å se på et fritt og uavhengig barnevernstilsyn som kan holde tilsyn med barnevernsinstitusjonene, med hele barnevernet, for vi ser at fylkesmennene ikke greier dette?

Statsråd Karita Bekkemellem [10:40:44]: Jeg tror svarene på den utviklingen vi har innenfor barnevernet, er mange, og de er sammensatte. Denne statsråden tør i hvert fall ikke å gi et klart svar på hva som er den eksakte

årsaken til det at det er mange barn og unge som ikke får den nødvendige oppfølgingen. Men jeg synes det er meget alvorlig, og jeg vil også si ganske oppsiktsvekkende, hvis det er slik at Fremskrittspartiet mener, som det ble sagt, at det er slik at barnehagene er årsaken til at vi får store utfordringer i barnevernet og omsorgsvikt. Jeg ber faktisk representanten utdype det på et senere tidspunkt.

Jeg har følt at Fremskrittspartiet i de siste årene fundamentalt har endret standpunkt i sin tilnærming til barnehagepolitikken, i det å se verdien i at dette ikke kun er en oppbevaringsplass for barna våre, men faktisk en viktig kvalitet for barna våre i den tiden foreldrene er på jobb. Det som blir sagt her, påfører mange foreldre dårlig samvittighet. Det er oppsiktsvekkende tenkning.

Presidenten: Olemic Thommessen – til oppfølgings-spørsmål.

Olemic Thommessen (H) [10:42:05]: Denne diskusjonen har vist at vi står overfor et problemfelt som er sammensatt, veldig mangfoldig, og hvor det er store problemer å ta tak i. Og i en situasjon hvor man virkelig har utfordringer, er det viktig å gjøre det viktigste og nødvendige først.

Statsråden avsluttet sitt svar til meg tidligere i dag med å si at det her er spørsmål om å prioritere, og at dette må prioriteres i forhold til andre områder. Da vil jeg peke på at Regjeringen jo har lagt stort press på kommunene når det gjelder barnehageutbygging. Kanskje burde man nå flytte presset over til barnevernet. Jeg vil også vise til at en sterk statlig utbygging også betyr press på ressursene, og sånn sett tappes også ressursene i kommunene i forhold til den problemstillingen.

Er det kanskje slik at vi nå burde legge ideologi og kjepphester på andre områder litt til side for å gjøre det viktigste først, og det er å få tatt tak i dem som trenger det mest, nemlig dem som får sine bekymringsmeldinger henlagt?

Statsråd Karita Bekkemellem [10:43:12]: Jeg har lyst til å si at jeg faktisk deler representanten Olemic Thommessens oppfatning om at det er viktig at vi følger opp de aller svakeste først. Jeg føler også at dette er noe som kommunene hele tiden prøver å jobbe ut fra. Så vet vi også at det er en konkurranse om ressurser, og mitt håp er at man kan klare å få til et mye sterkere løft ute i kommunene. Det er derfor jeg sier at vi er nødt til å få på plass en sterkere politisering, et sterkere engasjement også hos våre kommunepolitikere for det som skjer innenfor barnevernet. Det betyr ikke at denne regjeringen ikke tar ansvar. Vi følger nøye opp overfor fylkesmennene, som skal ha tilsyn med at barnevernet i landet vårt fungerer på en god nok måte. Det er jo også derfor vi nå har bygd opp et statlig barnevern med nye institusjoner. Det er en erkjennelse av at kommersielle institusjoner har gjort mye av jobben fordi vi gjennom mange år ikke har maktet å levere god nok politikk fra denne salen.

Jeg er veldig glad hvis vi kan få til et samspill mellom opposisjon og posisjon når det gjelder disse spørsmålene, for det vil de svakeste barna i Norge nyte godt av.

Presidenten: Trine Skei Grande – til oppfølgings-spørsmål.

Trine Skei Grande (V) [10:44:34]: Ett og et halvt år føles som en uendelig lang tid i et barns liv. Det er uendelig lenge for et barn som lider av omsorgsvikt, men det er tydeligvis en utrolig kort tid i en statsråds liv.

Jeg skal heller rette ut hånden til statsråden og gi henne en utfordring når det gjelder framtidige visjoner med hensyn til ettervern, som hovedspørsmålsstilleren var inne på. Alle vi vet at det er viktig med mamma og pappa til en blir 18 år, men alle vi vet også at mamma og pappa kan være veldig viktige i alle de viktige avgjørelsene en skal ta i livet fra en er 18 år og kanskje til en er i 20-årene.

Spørsmålet mitt til statsråden er om statsråden er villig til å vurdere det som Venstre har ønsket, at vi kunne ha lovfestet en rett også til ettervern for barnevernsbarn som sikrer en viss sikkerhet rundt dem ved å ha noen voksenpersoner som har ansvar for dem og følger dem opp, og som er med dem i alle de vanskelige diskusjonene og alle de vanskelige avgjørelsene som er i ens liv fra en er 18?

Statsråd Karita Bekkemellem [10:45:40]: Det spørsmålet som representanten Skei Grande nå tar opp, er et veldig viktig spørsmål. Det er slik, heldigvis, at loven i dag åpner opp for at voksne – de er ikke barn lenger – mellom 18 og 23 år skal få en etterbehandling og en oppfølging fra barnevernet. Vi ser at det er økt behov for det, og vi vet også at på dette feltet har ikke jobben bestandig vært gjort på en god nok måte.

Det er helt klart at barn som har vært i en vanskelig omsorgssituasjon og har opplevd krisesituasjoner, trenger hjelp utover fylte 18 år. Derfor er det viktig at vi følger dette nøye opp. Jeg kan love representanten Skei Grande at vi selvfølgelig også vil vurdere om det er ytterligere tiltak vi skal sette inn utover det vi har til disposisjon i dag, for å fange opp nettopp denne gruppen.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Gunvald Ludvigsen (V) [10:46:49]: Mitt spørsmål går til helse- og omsorgsministeren.

Spørsmålet er knytt til lokalsjuekehus. Venstre har kjempa for lokalsjuehusa og at dei skal vere ein tryggleiksbasis for folk i Distrikts-Noreg. Eg skal ikkje leggje skjul på at vi i Venstre var veldig glade for Regjeringas erklæring frå Soria Moria, der dei seier: «Ingen lokalsjuehus skal legges ned.»

Det eg likevel no lurar på, er om Soria Moria-erklæringa framleis gjeld på dette punktet. Bakgrunnen for det er, som statsråden sikkert har fått med seg, at senterpartirepresentanten Ola Borten Moe i Adresseavisen sist fredag gjekk ut og sa, som det går fram av dette oppslaget eg har med meg her, at ein ville leggje ned sjukehuset på Røros. Eg må seie at eg blei mildt sagt veldig overraska, ikkje

minst fordi eg hugsar godt at kollegaen til statsråden her, statsråd Haga frå Senterpartiet, var med og gjekk i fakkeltog og heldt ein flammande appell på Nordfjordeid før valet. Appellens hovudinnhald var at Senterpartiet skulle vere garantisten for lokalsjukehusa. Eg må seie at når eg no ser Senterpartiets mann gå inn for å leggje ned sjukehuset på Røros, er denne garantien lite tillitsvekkjande.

Så dette regjeringsløftet blir brote av ein av regjeringspartnarane, og mitt spørsmål til statsråden er derfor følgjande: Stiller statsråden seg bak utspelet frå regjeringspartnar Senterpartiet om nedlegging av lokalsjukehuset på Røros?

Statsråd Sylvia Brustad [10:48:46]: Regjeringa står fast på at ingen lokalsjukehus skal legges ned. Det gjelder også sjukehuset på Røros, slik at den tvilen bør være ryddet av veien.

Så er det også slik at vi er svært opptatt av innholdet i lokalsjukehusa. Vi kan ikke bare opprettholde dem uten å ha et ordentlig innhold. Der kan det nok bli endringer generelt sett i tida framover. Vi må sørge for at det er god kvalitet, men at det er nærhet til dem som trenger hjelp og behandling ved sjukehus. Det er også bakgrunnen for at jeg satte ned et eget utvalg som skal gå gjennom lokalsjukehusene og innholdet i lokalsjukehusene, som kommer med innstilling til meg i midten av mars.

Så har Regjeringa, som også representanten Ludvigsen er kjent med, lagt inn 3 milliarder kr mer til sjukehus generelt for inneværende år. Det er et historisk høyt beløp. Vi har også nå fra disse pengene lagt inn 50 mill. kr som spesielt skal gå til å utprøve ulike modeller innenfor lokalsjukehus. Det kan gjelde akuttavdelingen, det kan gjelde fødeavdelingen, rehabiliteringsavdelingen eller andre, og ikke minst samhandlingen mellom sjukehus og primærhelsetjenesten. Jeg håper at vi på den måten skal greie å roe denne situasjonen noe mer og gi økt trygghet for de pasientene som trenger hjelp, enten de bor i Nord-Norge eller i Sør-Norge.

Gunvald Ludvigsen (V) [10:50:05]: Eg takkar for svaret, men eg er ikkje roa når eg ser denne overskrifta, og når statsråden seier at ein er oppteken av innhaldet. Det er også vi i Venstre ikkje minst – vi har òg programfesta innhald.

Men om ein skulle gå så dramatisk langt som til å seie at eit lokalsjukehus å la det på Røros skulle bli fylt opp med rehabiliteringstenester, trur eg det er veldig få som trur at omgrepet «sjukehus» framleis har same tyding som før.

Elles er det eit anna poeng som eg har lyst til å trekkje fram frå denne artikkelen. Ola Borten Moe vil ha ein slags kompensasjon for dette forslaget. Han foreslår å leggje ned sjukehuset på Røros, men så seier han at han vil ha sjukehuset på Tynset overført til Helse Midt-Noreg.

Eg oppfattar det slik at Senterpartiet, og Borten Moe spesielt, sikkert er ekspertar på makeskifte innanfor landbruket, men mitt spørsmål til statsråden er: Er makeskifte ein veileigna metode for nedlegging av Røros Sykehus spesielt og lokalsjukehus generelt?

Statsråd Sylvia Brustad [10:51:13]: Regjeringa har bare ett syn i denne saken, og det er at ingen lokalsjukehus skal legges ned. Klarere kan vi ikke si det. Det gjelder også Røros Sykehus.

Når det gjelder spørsmålet om sjukehusene på Røros og Tynset, som ligger i fjellregionen og nå i randsonen i den nye helseregionen, den nye Sør-Øst RHF, er det av de ting vi skal vurdere i denne prosessen nå fram til sammenstilling. Det er ikke noe som er bestemt. Det er ikke bestemt at sjukehuset på Tynset skal til Helse Midt-Norge, og det er ikke bestemt at Røros Sykehus skal til Helse Sør-Øst, men vi har en gjennomgang av det. I den prosessen skal vi selvfølgelig lytte til alle som har meninger om det, men her er det ikke konkludert. Men det som er klart, er at Røros Sykehus ikke skal legges ned.

Presidenten: Presidenten vil tillate tre oppfølgings-spørsmål – først Harald T. Nesvik.

Harald T. Nesvik (FrP) [10:52:13]: Det som gjør et sykehus til et sykehus og et lokalsykehus til et lokalsykehus, er den tjenesten som utføres innenfor veggene, og ikke bygningskroppen. Det vil si at ved å omdefinere innholdet i et lokalsykehus, som man f.eks. har gjort i Sandefjord, til f.eks. rehabilitering, så er det faktisk ikke et sykehus lenger, og man må gå inn og se på innholdet. Vi må ikke – jeg holdt på å si – fuske i faget, slik som Ola Borten Moe gjør gjennom dette oppslaget. Man driver rett og slett en kamp gjennom media som skaper stor usikkerhet. Det skaper stor usikkerhet knyttet til rekruttering til lokalsjukehusene. Innbyggerne føler seg usikre på hva som vil skje med sykehusene våre i framtiden, og det er denne situasjonen som statsråden må ta et ansvar for, og sørge for at blir lagt død.

Det er derfor på tide at man nå kommer inn på det som har med innholdet i sykehusene å gjøre. For, som det står i Soria Moria-erklæringen, ingen lokalsykehus skal legges ned, men man sier ikke hva disse sykehusene skal innholde. I denne forbindelse må statsråden nå komme raskt på banen etter at dette utvalget har kommet med sin innstilling i mars, og sørge for å definere innholdet i lokalsjukehusene, og sørge for at man får behandlet de pasientene som skal behandles.

Statsråd Sylvia Brustad [10:53:28]: Ja, jeg er helt enig i at innholdet er svært viktig, og det var jo også hele bakgrunnen for at jeg satte ned Lokalsjukehusutvalget, som snart kommer med sin innstilling. Jeg kan forsikre representanten Nesvik og Stortinget om at jeg kommer til å følge opp så fort som mulig etter at vi får den innstillinga på bordet. Vi kommer, som kjent, også til å følge opp med å prøve ut ulike modeller for hvordan vi skal drive lokalsjukehusene i tida framover.

Det vil nok være litt ulikt innhold landet over, fordi landet er så forskjellig, og avstandene er så forskjellige, men hele formålet med det arbeidet som nå er satt i gang, er jo å skape mer ro og skape mer trygghet for pasientene. Så jeg ser fram til den innstillinga og skal følge opp så snart jeg får den.

Presidenten: Sonja Irene Sjøli – til oppfølgingsspørsmål.

Sonja Irene Sjøli (H) [10:54:21]: Statsråden nevnte fødetilbudet i sitt svar. I en kronikk i Dagbladet den 16. februar slår leder for Nasjonalt råd for fødselsomsorg, Pål Øian, klart og tydelig fast at fødetilbudet ved mange lokalsykehus drives uforsvarlig. Det er uakseptabelt at fødende kvinner i distriktene gis falsk trygghet gjennom at det er en gynekolog på vakt.

Stortinget har enstemmig vedtatt retningslinjer som innebærer et desentralisert fødetilbud. Forutsetningen var imidlertid at fødestuene i distriktet skulle gi kvinner med normale svangerskap og forventet normal fødsel et tilbud. Pål Øian sier nå klart ifra, slik også rådet gjorde i et brev til statsråden i fjor, at dette ikke fungerer, og at mange risikofødsler nå foregår på fødestuene under falsk trygghet. Denne situasjonen truer altså fødetilbudet til kvinnene i distriktet. Mitt spørsmål er hva statsråden vil gjøre for å følge opp Stortingets vedtak og sikre et forsvarlig tilbud til fødende kvinner i distriktet.

Statsråd Sylvia Brustad [10:55:31]: La meg først få si at vi er veldig heldige som bor i et av de land i verden hvor det er tryggest å føde barn. Det betyr ikke at det ikke er et forbedringspotensial. Det er jeg enig med Øian i. Jeg tar på alvor det han sier i den artikkelen, og som jeg også har hørt han har sagt for øvrig. Det er selvfølgelig slik at det som Stortinget har vedtatt om et differensiert svangerskaps- og fødselstilbud, skal være en realitet. Jeg vet at det ikke alltid er slik alle steder i landet. Jeg vet i hvert fall at noen steder i landet går antallet fødsler kraftig ned, og man beveger seg mot en grense i forhold til hva som kan anbefales, sett i lys av forsvarlighet. Vi har ikke passert den grensen, men jeg ser veldig nøye på det. Jeg kommer til å ha en dialog med Pål Øian og det rådet han leder. Jeg kommer til å ha dialog med lokalbefolkningen i de kommuner og med de sykehus hvor dette er mest aktuelt for tida, og ikke minst med fagfolk som vet best hvordan dette skal gjøres. Jeg kan også forsikre representanten Sjøli om at Regjeringa nå er i gang med å lage en egen plan for å få et enda mer oppdatert tilbud når det gjelder både svangerskaps-, fødsels- og barselomsorg i dette landet.

Presidenten: Laila Dāvøy – til oppfølgingsspørsmål.

Laila Dāvøy (KrF) [10:56:54]: Arbeidsgruppen som vurderer lokalsykehusenes fremtid, har, etter det jeg har forstått, i en foreløpig rapport tatt til orde for stor bredde i kompetanse på alle lokalsykehus – at personalet er samlet og kan mye om det meste, f.eks. i akutte situasjoner.

Mange, både folk og ansatte, er usikre på Regjeringens tidligere signaler når det gjelder lokalsykehusene, og er bekymret for om sykehusene vil kunne opprettholde akuttberedskapen. Slik jeg ser det, må folk få vite at om de blir akutt syke, vil akuttberedskapen med breddekompetanse hos personalet være tilgjengelig i nærheten av der de fleste bor.

Mitt spørsmål til statsråden er om dette er forenlig med Regjeringens stadige fokusering på sentralisering, spesialisering og oppgavedeling.

Statsråd Sylvia Brustad [10:57:50]: Jeg synes det er unaturlig av meg å kommentere enkelte delrapporter fra Lokalsjukehusutvalget før jeg får sett alt i en sammenheng.

Vi må selvfølgelig også ta hensyn til at det er lange avstander i deler av landet vårt når man diskuterer f.eks. forholdet til akuttberedskapen, og det at mange ambulanser i dag er noe helt annet enn det de var for 10–15 år siden når det gjelder utstyr og personell, selv om det også på det området er noe å gå på. Så jeg er veldig opptatt av at vi skal få et innhold ved våre lokalsjukehus som gir trygghet, men det må også være en arbeidsdeling mellom sykehusene. Den siste evalueringsrapporten som kom i går, viste at vi ikke er helt i mål på det for å sikre best mulig kvalitet for pasientene. Kreftkirurgi er et eksempel på at det har vært helt nødvendig å sentralisere – ikke i betydningen å sentralisere til f.eks. Oslo, men at vi har det ved færre steder, slik at de som gjør det, har mye trening i å foreta den typen ganske vanskelige operasjoner. Det må vi ha mer av innenfor enkelte områder, men det står ikke i motsetning til at lokalsjukehusene i Norge vil ha mer enn nok å gjøre i tida framover. Det er nød nok til alle.

Presidenten: Da går vi til siste hovedspørsmål.

Per-Willy Amundsen (FrP) [10:59:14]: Mitt spørsmål går til barne- og likestillingsministeren.

Kjønnslemlestelse skjer i 2007. Ifølge NRK og Dagsavisen blir 130 omskårede kvinner hvert år åpnet ved Kvinneklinikken på Ullevål universitetssykehus. Jenter helt ned i 10-årsalderen får åpnet underlivet ved operasjon. Kjønnslemlestelse er forbudt i Norge, men uten effektive tiltak for å stoppe denne avskyelige volden mot barn i deler av innvandrer miljøet kommer man ikke videre. Et effektivt tiltak hadde vært om man ved dagens helsekontroller innførte klinisk observasjon av jentebarns kjønnsorganer, slik Fremskrittspartiet faktisk har foreslått ved en rekke anledninger.

I St.meld. nr. 4 for 2006-2007 fremgår det at Sosial- og helsedirektoratet fraråder bruk av obligatorisk helsekontroll, fordi det er såkalt egnet til å stigmatisere grupper av befolkningen. Direktoratet mener at en slik ordning kan bli oppfattet som krenkende av dem dette gjelder, og prøver til og med å påberope seg internasjonale konvensjoner, noe som for øvrig ikke er en spesielt ukjent taktikk når man prøver å stoppe effektive integreringstiltak.

Er det virkelig slik at Regjeringen er mer opptatt av ikke å stigmatisere deler av innvandrerbefolkningen enn av å hjelpe unge innvandrerjenter som blir utsatt for kjønnslemlestelse? Hvordan vil statsråden i så fall få på plass effektive tiltak?

Statsråd Karita Bekkemellem [11:01:08]: Hele omskjæringstemaet er et svært alvorlig tema, som det er svært krevende å finne gode og målrettede tiltak mot.

Ett av de konkrete tiltakene som Regjeringen har til vurdering, er nettopp klinisk observasjon av jenters kjønnsorgan. Sosial- og helsedirektoratet har sett på og vurdert sider ved dette, og deres vurderinger går selvfølgelig inn som en del av grunnlaget til Regjeringen. Vi kommer til å komme tilbake til vårt standpunkt når det gjelder nettopp dette temaet. Dette ville ha vært ett tiltak.

Det er viktig at når vi jobber med omskjæring, må vi ha en lang rekke tiltak på plass. Da er det viktig at avvergelsesplikten blir fulgt. Det betyr at ansatte som jobber innenfor offentlige etater, og som kommer i kontakt med jenter som står i fare for å bli omskåret, melder fra. Hvis ikke, er det faktisk en strafferamme på ett år i Norge. Det er også mulighet for bøter.

I tillegg jobber vi nå for første gang med å få på plass rene informasjonstiltak overfor dem som opplever familiegjenforening. Det har ikke blitt gjort før. Det er viktig at vi når ut med informasjon. Det vi sliter med i hele integreringsdebatten vår, er jo hvordan vi skal nå ut til våre nye landsmenn med god informasjon om hva norsk lov er. I dette tilfellet handler det om noen av de groveste overgrepene et lite barn kan bli utsatt for. Det gir lidelser for et helt liv. Derfor kan jeg også forsikre om at Regjeringen nå jobber offensivt med dette.

I løpet av våren kommer vi til å legge fram en ny handlingsplan for dette feltet.

Per-Willy Amundsen (FrP) [11:03:03]: Før valget i 2005 var den gang stortingsrepresentant Bekkemellem særdeles kritisk til regjeringen Bondevik II, fordi man ikke fikk på plass effektive tiltak mot kjønnslemlestelse. Regjeringen har nå hatt snart ett og et halvt år på seg til å komme med effektive tiltak, som obligatorisk helsekontroll. Her vet man ganske mye. Erfaringer fra Frankrike viser at dette faktisk fungerer. Dette ene tiltaket kunne kanskje ha stoppet hele problemstillingen, og det er ikke spesielt vanskelig å innføre.

Det aner meg, og det synes jeg er interessant, at det faktisk er uenighet innad i Regjeringen om dette. Arild Stokkan-Grande, Arbeiderpartiets innvandringspolitiske talsmann, har vært ute i media og sagt at han ønsker å straks innføre obligatoriske helsekontroller. Deler statsråden vurderingen til Arbeiderpartiets innvandringspolitiske talsmann?

Statsråd Karita Bekkemellem [11:04:14]: Det er slik at Regjeringen arbeider med konkrete vurderinger på dette feltet. Vi har også satt i gang et eget kartleggingsarbeid, slik at vi får mer kunnskap om omfanget. Hva mine personlige standpunkt er, og har vært, på dette feltet, tror jeg representanten er kjent med, men når man går inn i et kollegium, må man selvfølgelig nøye vurdere alle sider. Det arbeidet holder vi på med nå. Vi kommer til å komme tilbake igjen til det.

Så har jeg også lyst til å fortelle litt mer om det arbeidet vi gjør når det gjelder omskjæring. Vi går nå bredt ut internasjonalt for å se på de erfaringene som bl.a. Frankrike har på dette feltet. Vi vet at det er mye å lære av det svenske har gjort. Vi bygger opp en type erfaring på dette

feltet, for det er komplisert. Dette handler ikke om noen mangelfull politisk vilje fra Regjeringens side, og vi holder nå på med å avslutte et arbeid om både tvangsekteskap og omskjæring, der vi vil komme med en ny handlingsplan.

Jeg la fram en handlingsplan da jeg var statsråd sist. Det er faktisk slik at det har skjedd forsvinnende lite med hensyn til dette tema i de fire årene vi har vært ute av regjeringskontorene.

Presidenten: Det blir tre oppfølgingsspørsmål – først Kari Lise Holmberg.

Kari Lise Holmberg (H) [11:05:46]: Jeg vil først understreke at én jente som blir omskåret, er én jente for mye.

Kjønnslemlestelse er forbudt ved lov i Norge. Det er straffbart, og vi har strenge straffebestemmelser. Likevel har vi ingen dommer på dette området. Det er et tankekors, og det er en utfordring for myndighetene, for vi vet at straff virker preventivt.

Mitt oppfølgingsspørsmål går til helseministeren. Landets helsepersonell møter hundrevis av jenter som er omskåret. Barne- og familieministeren vil ha obligatorisk helsekontroll av disse barna. Virkeligheten er at mange av disse barna blir oppdaget av helsepersonellet vårt. Likevel har vi ingen eksempler på at det norske forbudet har blitt fulgt opp i rettsvesenet. Omskjæring er kriminell virksomhet som må stoppes. Hva vil helseministeren gjøre for at helsepersonellet begynner å følge opp disse sakene, ikke bare overfor barnevernet, men i særdeleshet også overfor politiet?

Statsråd Sylvia Brustad [11:06:58]: Som det er sagt her, har vi en egen lov som forbyr kjønnslemlestelse. Det er jo et overgrep mot de jentene som blir utsatt for dette, slik flere har vært inne på. For å forsterke denne innsatsen er det innført i loven noe som heter avvergelsesplikt. Det betyr at ansatte i barnehager, i barnevernet, i helse- og sosialtjenesten, i skoler, i skolefritidsordninger og i trossamfunn har en plikt til å avverge dette hvis de på forhånd får greie på det. Ved bekymring eller mistanke om kjønnslemlestelse – om det er på gang, om det planlegges – vil råd og veiledning være helt sentralt i helsepersonells lovpålagte plikt til å avverge kjønnslemlestelse, for det er en lovpålagt plikt.

Vi ser på dette, også fra Regjeringens side, slik statsråd Bekkemellem har orientert om. Vi har i gang et meget aktivt arbeid, og vi kommer tilbake med en plan og en sak om dette i løpet av kort tid.

Presidenten: May-Helen Molvær Grimstad – til oppfølgingsspørsmål.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [11:08:15]: Eg har eit oppfølgingsspørsmål til barne- og likestillingsministeren.

Det er ikkje riktig at det ikkje skjedde noko under den førre regjeringa når det gjeld tiltak mot omskjæring.

Bondevik II-regjeringa la fram ein handlingsplan med over 30 tiltak, bl.a. omfattande informasjons- og skoleingstiltak nasjonalt, opptrapping av Noregs økonomiske støtte til lokale norske frivillige organisasjonar og til FN-organisasjonar som arbeider mot kjønnslemlesting.

Redd Barna og andre organisasjonar i lag med dei har kome fram til interessante arbeidsmetodar når det gjeld kampen mot kjønnslemlesting. Der har kunnskap og informasjon stått i fokus. For eksempel i Gonder i Etiopia har 98 pst. av alle fødte jenter unngått omskjering. Dette er svært interessante og oppsiktsvekkjande positive nyheiter. Det er viktig å lytte til kva Redd Barna og andre kan bidra til her. Kør mykje midlar brukar statsråden til dette arbeidet, i tillegg til det sterke engasjementet?

Statsråd Karita Bekkemellem [11:09:22]: Jeg har lyst til å understreke det representanten sier om at internasjonal satsing på tiltak mot omskjæring faktisk nytter. Blant annet har Redd Barna gjort en viktig jobb i Etiopia. Jeg har selv vært der, og erfaringene derfra er at dette virker. Derfor er det viktig for denne regjeringen at vi har en bistandspolitikk som fokuserer mye mer på kvinner og barns situasjon enn det som kanskje har vært et faktum fram til nå. Jeg føler at det her i huset er en stor tverrpolitisk enighet om at vi er nødt til å ha en mer målrettet satsing i forhold til kjønnslemlestelse også i vårt internasjonale arbeid, og jeg vil komme til å forsterke innsatsen på dette punktet. Vi har lagt inn mer penger til den nasjonale satsingen. Vi jobber også meget tett med hele utenrikssystemet vårt for å se på om vi kan gjøre forbedringer i form av konkrete prosjekt i en del av de mest utsatte landene.

Presidenten: Trine Skei Grande – til oppfølgings-spørsmål.

Trine Skei Grande (V) [11:10:21]: Representanten Molvær Grimstad forteller hva den forrige regjeringa har gjort. Det er interessant at denne regjeringa sier at den forrige regjeringa ikke gjorde noen ting, hvorpå de refererer til lovvedtakene som vi gjorde, som fine tiltak, som statsråd Brustad har gjort.

Jeg har to spørsmål til statsråden. Det første er: Noen av oss er veldig nøyaktige med å referere til dette som «kjønnslemlestelse», mens statsråden tydeligvis ønsker å bruke det litt mer nøytrale ordet «omskjæring». Jeg vil

gjærne at statsråden sier hvorfor hun ikke ønsker å bruke den benevnelsen som jeg mener er den riktige, nemlig «kjønnslemlestelse».

Det andre spørsmålet dreier seg om at dette først og fremst er et kulturelt spørsmål. Dette er ikke knyttet til religion. I de fleste land der dette skjer, skjer det f.eks. både i kristne og i muslimske miljøer. Det betyr at det er viktig å snu kulturer, og det er viktig å bruke mennesker for å snu kulturer. Det var det den forrige regjeringa gjorde, ved å bruke personer innad i de ulike miljøene til å være med og kjøre kampanjer og snu kulturer. Vil statsråden også ta tak i dette og jobbe på den måten?

Statsråd Karita Bekkemellem [11:11:27]: Først har jeg lyst til å si at hvis det er slik at representanten Trine Skei Grande tror at det er en type nedvurdering og en nedprioritering å bruke ordet «omskjæring» istedenfor «kjønnslemlestelse», så er det selvfølgelig ikke riktig. Det går kanskje litt mer på at tiden i den muntlige spørretimen går veldig fort, og at det kanskje er litt enklere å bruke det uttrykket. Men jeg kan forsikre om at det ikke ligger noen bevisst politikk i dette, at det ikke skulle være så viktig når en bruker ordet «omskjæring». Så må i hvert fall det være ryddet av veien.

Når det gjelder det som handler om hva vår regjering og den forrige regjeringen har gjort, så vil jeg faktisk gjerne ha konkurranse på dette feltet. Hvis det er slik at vi kan konkurrere litt på dette feltet, synes jeg det er utmerket med hensyn til de unge jentene som står i fare for å bli omskåret.

Når det så gjelder hva vi kan sette i verk av ulike typer tiltak, går som sagt Regjeringen nå gjennom dette. Vi ser på hvordan vi kan forbedre det forebyggende arbeidet. Vi er nødt til å gå inn og se på hva helsepersonell kan gjøre. Vi må også se på etterbehandlingen av disse jentene.

Så er det viktig at vi samtidig jobber meget bevisst med den internasjonale satsingen vår. Der har vi, som sagt, mange kontakter. Vi jobber offensivt med dette spørsmålet, og jeg tror vi også er nødt til å bruke muligheten innenfor FN-systemet for å løfte disse problemstillingene langt høyere på den internasjonale dagsordenen enn det som har vært gjort fram til nå.

Presidenten: Den muntlige spørretimen er over. Forlanger noen ordet før møtet heves? –

Møtet hevet kl. 11.14.